

Institut za arheologiju
Zavičajni muzej Našice

Čovjek u prostoru i prostor kroz vrijeme – Odnos čovjeka i prostora u svjetlu istraživanja našičkog kraja

Izložba predstavlja rezultate projekta Strateško korištenje prostora (IP-11-2013-3700)
koji je financiran sredstvima Hrvatske zaklade za znanost

Našice, 13. - 31. svibnja 2016.

Izložbeni salon Zavičajnog muzeja Našice
(Dvorac Pejačević)
Trg dr. Franje Tuđmana 5

Našički kraj, nastanjen od ranog neolitika do danas, prostor je vrlo kompleksne i zanimljive prošlosti. Svojim geografskim smještajem ovaj je prostor prirodna poveznica podravskog prostora i Požeške kotline te Posavine. U širem smislu, poveznica je to srednjoeuropskog prostora s Balkanom i istočnomeuropskim prostorom. Upravo taj povoljni smještaj omogućio je dugotrajno naseljavanje i iskorištavanje prostora. Tijekom 2013. g. osmišljen je, a tijekom 2014. g. započela je realizacija projekta *Strateško korištenje prostora* (IP-11-2013-3700), financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost i u realizaciji Instituta za arheologiju. Projektna ideja obuhvaća promatranje šireg našičkog prostora kroz sva prapovijesna i povijesna razdoblja, njegovih geoloških specifičnosti, prirodnih resursa te promjena u krajoliku izazvanim ljudskim djelovanjem ili klimatskim promjenama. O nekim aspektima tih promjena govore nam i položaji na kojima su smještana naselja kroz prošlost. Glavni položaji svakako su bili sjeverne padine Krndije te povoljni položaji duž važnih prometnica. Tako se jasno mogu vidjeti tri komunikacije prema jugu, tj. prema Požeškoj kotlini, pravcem današnje ceste kroz Gradac Našički, duž današnje pruge preko Velike Londžice te trećim pravcem duž Londžice do Rozmajerovca i dalje. Prema sjeveru putovi su vodili duž današnje ceste za Košku, ali i preko Podgorača također prema Koški ili dalje prema sjeveroistoku. Kad su to klimatske prilike i razine podzemnih voda dozvoljavale, naselja su smještana i u nizini, no takva su naselja često napušтана i vrlo se rijetko na njima javlja ponovno naseljavanje u idućim razdobljima. Naselja na povoljnijim položajima često su bila dugotrajno ili ponovo naseljavana kroz više razdoblja. U 8000 godina dugoj prošlosti našičkog kraja prisutne su gotovo sve kulture i razdoblja, od neolitika, eneolitika, brončanog i željeznog doba, preko antike, ranog i kasnog srednjeg vijeka do novog vijeka. Razumijevanje nastanka i razvoja prvih zemljoradničkih kultura na prostoru sjeverne Hrvatske bilo bi nepotpuno bez poznavanja neolitičkog naseljavanja upravo u našičkom prostoru. Isto se može reći i za kasnija razdoblja: vrlo su vrijedni ostaci naseljavanja iz ranog srednjeg vijeka jer se rijetko nalaze, a zanimljivi su i ostaci iz vremena turske okupacije. U kasnom srednjem vijeku te u novom vijeku naselja su sve brojnija što također govori o novoj organizaciji društva i povećanju broja stanovnika.

Izložbom *Čovjek u prostoru i prostor kroz vrijeme – Odnos čovjeka i prostora u svjetlu istraživanja našičkog kraja* predstavljeni su rezultati istraživanja u sklopu projekta Hrvatske zaklade za znanost, ali i dugogodišnjih istraživanja pojedinaca, znanstvenika i amatera te Zavičajnog muzeja Našice. Promatranje čovjeka u prostoru i istog prostora kroz vrijeme zahtjevan je i opsežan poduhvat kojem je ovim projektom uctan smjer za buduća istraživanja. Čovjekova prisutnost u prostoru, materijalni ostaci njegova bivanja te njegov odnos prema prostoru znakoviti su upravo na našičkom području radi njegovog specifičnog geografskog položaja, geološke podloge i obilja prirodnih resursa kao što su vode, šume, obradivo tlo, kamen, glina itd. Ovom izložbom predstavljen je tek manji dio prikupljenih materijalnih ostataka, simbolično odabran kako bi najvjernije predstavio svoje vrijeme, tehnologiju izrade i odabir materijala od kojih su predmeti stručno ili manje stručno rađeni. Na kraju, jedan od ciljeva ove izložbe je i pokazati široj javnosti nevjerojatno nasljeđe prošlih vremena za buduće generacije koje se, uglavnom skriveno od pogleda javnosti, velikom pažnjom čuva i obrađuje u okrilju Zavičajnog muzeja.

Autori izložbe su također i suradnici na projektu: dr. sc. Zorko Marković, viši znanstveni suradnik i voditelj projekta, dr. sc. Hrvoje Kalafatić, znanstveni suradnik, Katarina Botić, znanstvena novakinja (svi iz Instituta za arheologiju u Zagrebu) te dr. sc. Kornelija Minichreiter, znanstvena savjetnica u miru i Danimirka Podunavac, dipl. arheol. iz Našica.

Institut za arheologiju
Ljudevita Gaja 32
10000 Zagreb

Zavičajni muzej Našice
Trg dr. Franje Tuđmana 5
31500 Našice

Čovjek u prostoru i prostor kroz vrijeme – Odnos čovjeka i prostora u svjetlu istraživanja našičkog kraja

Izložba predstavlja rezultate projekta *Strateško korištenje prostora* (IP-11-2013-3700) koji je financiran sredstvima Hrvatske zaklade za znanost

Organizatori izložbe: Institut za arheologiju, Zagreb
Zavičajni muzej Našice, Našice
Autori izložbe: Zorko Marković, Danimirka Podunavac, Katarina Botić,
Hrvoje Kalafatić, Kornelija Minichreiter
Postav izložbe: Danimirka Podunavac, Jasna Jurković
Tekst: Katarina Botić
Izdavač: Institut za arheologiju, Zagreb, Lj. Gaja 32
Tisak: Kolding d.o.o., Zagreb
Naklada: 200